

Inventering 2011

I. Inledning

Detta är den femte offentliga inventeringen av Europeiska datatillsynsmannens roll som rådgivare när det gäller förslag till EU-lagstiftning och därtill hörande dokument. Denna inventering utgör en del av datatillsynsmannens årliga arbetscykel. En gång om året redogör datatillsynsmannen för det gångna årets verksamhet i årsrapporten. Dessutom offentliggör datatillsynsmannen en inventering av sina samrådsavsikter för det kommande året.

Bakgrunden till inventeringen finns i ett policydokument av den 18 mars 2005: "Europeiska datatillsynsmannen som rådgivare åt gemenskapsinstitutionerna i fråga om förslag till lagstiftning och därmed sammanhängande dokument" ⁽¹⁾. I detta dokument fastställs datatillsynsmannens policy när det gäller samråd om lagstiftningsförslag, vilket är en av hans viktigaste uppgifter enligt artiklarna 28.2 och 41 i förordning (EG) nr 45/2001. Datatillsynsmannens arbetsmetod beskrivs i kapitel 5 i policydokumentet. En viktig del av arbetsmetoden är det urval och den planering (inbegripet en regelbunden översyn av urvalet och planeringen) som krävs för en effektiv rådgivning.

De viktigaste källorna vid årets inventering är i vanlig ordning kommissionens lagstiftnings- och arbetsprogram 2011 men också handlingsplanen för genomförandet av Stockholmsprogrammet, kommissionens digitala agenda för Europa samt andra relevanta planeringsdokument från kommissionen. Inventeringen har förberetts av datatillsynsmannens personal. Under det förberedande arbetet har kommissionens berörda avdelningar fått möjlighet att lämna bidrag. Dessa bidrag är mycket uppskattade.

Inventeringen består av följande två dokument:

- Denna inledning, som innehåller en kort analys av sammanhanget, samt datatillsynsmannens prioriteringar för 2011.
- En bilaga med kommissionens relevanta förslag och andra dokument som nyligen har antagits eller planeras antas och som påkallar datatillsynsmannens uppmärksamhet.

Bilagan offentliggjordes första gången i december 2006 och har sedan dess vanligen uppdaterats tre gånger om året ⁽²⁾.

När datatillsynsmannen har yttrat sig (eller reagerat offentligt på något annat sätt) om ett dokument, tas dokumentet i regel bort från bilagan. Det måste dock betonas att datatillsynsmannens medverkan i lagstiftningsprocessen inte är över när hans yttrande har

(1) Finns på datatillsynsmannens webbplats under "EDPS" >> "Publications" >> "Papers".

(2) Förutom i december sker uppdateringar huvudsakligen i maj och september.

offentliggjorts. I undantagsfall kan ärendet föras in på nytt i bilagan om datatillsynsmannen avger ett andra yttrande. Datatillsynsmannens yttranden återfinns även på hans webbplats ⁽³⁾.

II. Kort analys av sammanhanget

På grund av offentliggörandet av kommissionens arbetsprogram 2010 och handlingsplanen för genomförandet av Stockholmsprogrammet i mars respektive april offentliggjordes förra årets inventering senare än vanligt, nämligen i juni i stället för i december. Därför har det endast gått sex månader sedan den offentliggjordes senast. Flera av de initiativ som ingick i 2010 års inventering har också förts över och/eller kommer att drivas vidare av EU:s lagstiftare under 2011.

Detta innebär att de huvudsakliga trenderna och prioriteringarna som identifierades i 2010 års inventering till större delen fortfarande kan anses giltiga idag. Under de sista sex månaderna ägde dock viss viktig utveckling rum som i huvudsak var ett resultat av meddelanden som kommissionen antagit. Den antog ett meddelande om ett samlat grepp på skyddet av personuppgifter i Europeiska unionen ⁽⁴⁾, ett meddelande om en digital agenda för Europa ⁽⁵⁾ samt flera meddelanden som en inledning på genomförandet av kapitlen i Stockholmsprogrammet om informationsutbyte ⁽⁶⁾. En annan viktig utveckling är att viktiga steg har fastställts inför förhandlingarna om avtal om dataskydd med tredjeländer, särskilt med Förenta staterna om ett allmänt dataskyddsavtal mellan EU och USA och även med några andra tredjeländer om passageraruppgifter (PNR).

Efter att Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 har den tidigare pelarstrukturen upphävts vilket inneburit grundläggande förändringar avseende polissamarbete och straffrättsligt samarbete. Det nya rättsläget efter Lissabonfördraget påverkar även datatillsynsmannens verksamhet. Rådande praxis, där datatillsynsmannen är rådgivare åt lagstiftaren i lagstiftningsfrågor som är relevanta för dataskyddet i alla EU-politiska områden, bekräftas.

a. Mot en ny rättslig ram för dataskydd

Rätten till dataskydd betonas och stärks i Lissabonfördraget. Rätten till skydd av personuppgifter anges i artikel 8 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna som nu har samma rättsvärde som fördragen. Den anges också i artikel 16 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt som nu ensamt utgör rättslig grund för antagandet av dataskyddslagstiftning. Denna nya rättsliga grund har satt ordentlig fart på diskussionen om en översyn av EU:s dataskyddsregler. Den 4 november 2010 utfärdade kommissionen ett meddelande som fastställde ett samlat grepp på skyddet av personuppgifter i Europeiska unionen. Kommissionen identifierade flera viktiga frågor och mål för den framtida översynen, bland annat förändringar för att stärka enskildas rättigheter, stärka inre marknadsaspekten av skydd av personuppgifter, göra en översyn av reglerna om uppgiftsskydd inom det polisiära och straffrättsliga samarbetet, bättre möta globaliseringen och stödja tillsynen. Datatillsynsmannen välkomnar kommissionens initiativ. Dataskyddsmannen anser absolut att lagstiftningsförslagen eller framtida förslag

(3) Under "Consultation" >> "Opinions".

(4) KOM(2010) 609 slutlig.

(5) KOM(2010) 245 slutlig.

(6) T ex KOM(2010) 386 slutlig om EU:s strategi för terrorismbekämpning, KOM(2010) 385 slutlig, en översikt av informationshanteringen inom området med frihet, säkerhet och rättvisa, KOM(2010) 673 slutlig, EU:s strategi för den inre säkerheten i praktiken.

måste vara lika ambitiösa och verkligen förstärka dataskyddsinstrumentens effektivitet. Datatillsynsmannen välkomnar särskilt tanken på att skärpa gällande dataskyddsregler och stöder införandet av polisiärt och rättsligt samarbete i den nya lagtexten (som för närvarande behandlas i det separata rambeslutet 2008/977/RIF). Ett förslag om en ny rättslig ram förväntas under 2011. Den nya rättsliga ramen för dataskydd är en av datatillsynsmannens högsta prioriteringar för 2011.

b. Fortsatt utveckling av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa

Stockholmprogrammet antogs i december 2009. Programmet är efterföljaren till Haagprogrammet och innehåller prioriteringarna för att utveckla det europiska området med frihet, säkerhet och rättvisa under de kommande fem åren. I Stockholmprogrammet betonas behovet av att skydda personuppgifter i det globala samhället som kännetecknas av snabb teknisk utveckling och gränsöverskridande informationsutbyte.

I programmet understryks även behovet av att utbyta data för Europas säkerhet och utveckla en strategi för inre säkerhet. Vid utvecklingen av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa måste den europeiska lagstiftaren hitta rätt balans mellan å ena sidan säkerhet och fri rörlighet för medborgarna och å andra sidan skyddet av deras privatliv och personuppgifter. Meddelandena om informationsutbyte som nämnts ovan visar att kommissionen tar detta uppdrag på allvar.

Datatillsynsmannen kommer att noga följa alla åtgärder som tillkännages i handlingsplanen för Stockholmprogrammet och i olika meddelanden i den här frågan. Datatillsynsmannen vill framförallt nämna inrättandet av ett system för in- och utresa, ett program för registrerade resenärer, det planerade direktivet om användning av passageraruppgifter (PNR) i brottsbekämpningssyfte, införandet av ett europeiskt TFTP, skapandet av Eurosur, möjligheten att införa ett elektroniskt system för resetillstånd (EU-Esta) och att använda säkerhetskannrar på flygplatser. Samtliga dessa initiativ har viktiga konsekvenser för dataskyddet. Datatillsynsmannen kommer också att noga följa förhandlingarna för avtal om dataskydd med tredjeländer. Till sist men inte minst kommer datatillsynsmannen att aktivt delta i översynen av direktivet om lagring av uppgifter och se om behovet av ett sådant direktiv och proportionaliteten i en sådan åtgärd fastställs.

c. Teknisk utveckling: en digital agenda för Europa

I maj 2010 offentliggjorde kommissionen sitt meddelande om en digital agenda för Europa. I den digitala agendan fastställs prioriteringarna för att påskynda utbyggnaden av höghastighetsinternet och utnyttja möjligheterna med digital teknik för hushåll och företag. Många av de tillkännagivna initiativen i samband med den digitala agendan kan ha stor betydelse för dataskyddet, till exempel ramen för elektronisk identitet (e-ID) och autentisering samt översynen av direktivet om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn. Datatillsynsmannen kommer också att följa förslagen på att införa ny teknik inom bland annat vägtransporter (paketet om e-rörlighet) och energi (användningen av smarta nät). Dessutom kommer datatillsynsmannen att titta på meddelandet om personlig integritet och tillit i det digitala Europa och översynen av direktivet om radio- och telekommunikationsutrustning.

d. Övriga områden

Som en allmän regel kommer datatillsynsmannen att fortsätta vara observant avseende alla andra initiativ som kan ha stor betydelse för dataskyddet. Under 2011 kommer

datatillsynsmannen särskilt att titta på nya initiativ inom transportområdet, bland annat kroppsskannerinitiativet. Datatillsynsmannen kommer också att inrikta sig på storskaliga datautbyten som kan ske inom IMI-systemet (informationssystemet för den inre marknaden), inom systemet för konsumentskyddsamarbete och inom ramen för eJustice-projektet. Datatillsynsmannen kommer att fortsätta ge bidrag till diskussionen om en ny förordning om insyn, när det rör sig om dataskydd. Dessa diskussioner är ännu viktigare efter domstolens dom i målet *Bavarian Lager* ⁽⁷⁾.

III. Datatillsynsmannens prioriteringar för 2011

Datatillsynsmannens policy i egenskap av rådgivare när det gäller EU-lagstiftning och därtill hörande dokument kommer inte att förändras. Det är viktigt att åstadkomma konsekventa resultat och datatillsynsmannen strävar efter att hitta rätta balans mellan dataskydd och andra (offentliga) intressen. Precis som under tidigare år avser datatillsynsmannen att yttra sig över alla lagstiftningsförslag som har en väsentlig inverkan på dataskyddet. Datatillsynsmannen kan också komma att titta på icke-rättsliga åtgärder så snart dessa kan resa viktiga frågor om dataskydd. Följande är en icke uttömmande förteckning över de frågor som datatillsynsmannen i huvudsak kommer att koncentrera sig på under 2011:

- a. Mot en ny rättslig ram för dataskydd
 - Översyn av EU:s dataskyddsram.
 - Översyn av dataskyddsreglerna tillämpliga på EU-nivå.
 - Slutförande av pågående arbete inom följande huvudområden: klargörande av begreppen ”ansvarighet” och ”samtycke” och frågan om tillämplig lag och behörig domstol (även när det gäller nationella dataskyddsmyndigheter, inom ramen för arbetsgruppen för skydd av enskilda med avseende på behandlingen av personuppgifter).
- b. Fortsatt utveckling av ett område med frihet, säkerhet och rättvisa
 - Ett PNR-system för EU.
 - EU TFTP
 - Översyn av direktivet om lagring av uppgifter
 - Gränsförvaltning och ett system för in- och utresa.
 - Program för registrerade resenärer
 - Ett elektroniskt system för resetillstånd (EU-Esta).
 - EUROSUR
 - Terrorism och frysning av tillgångar
 - Förhandlingar om avtal med tredjeländer om dataskydd
- c. Teknisk utveckling och digital agenda
 - Meddelande om personlig integritet och tillit i det digitala Europa
 - Paketet om e-rörlighet.
 - Regelverk för smarta nät.
 - Direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn
 - Översyn av direktivet om radio- och telekommunikationsutrustning
- d. Övriga områden
 - Initiativ inom transportområdet (bland annat användning av kroppsskannrar)

(7) Mål C-28/08, *Europeiska kommissionen mot The Bavarian Lager*, ännu ej publicerad i REG.

- Tullsamarbete
- eJustice, IMI och CPCS
- Översyn av insynsförordningen

Bryssel, december 2010